

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Metgher 8.

Deputații români — la lucru.

Am avut, de câte ori, prilejul neplăcut să constatăm, cu privire la activitatea deputaților noștri un interes prea slab, dacă nu chiar nul, față de nevoile noastre naționale, să constatăm că deputații noștri unele chestii le neglijau, pe altele nu-și dedeau silință să le cunoască pentru a le trata după însemnătatea lor, și iarăș pe altele se făceau că nu le văd, din motive pe cari am încerca!, nu știm anume cu câtă probabilitate, să le explicăm, scurt zis, am avut motiv să fim nemulțămiiți. Să ne fie permis a aminti aceste lucruri, cu toate că voim chiar prin rândurile aceste să relevăm o schimbare spre bine, și anume pentru a aduce aminte, că nu numai noi am fost cei nemulțămiiți, ci că însuș organul unui partid, la rândul său, și-a exprimat nedumeriri în privința activității deputaților. Deputații acelu partid, cari s'au văzut apostrofați așa zicând de chiar organul lor, probabil se vor fi mângăiat cu gândul că acele rânduri, cari poate nu ar fi primit aprobarea lor dacă li-ar fi fost date spre cenzurare, vesteziu pe deputații celui alt partid.

Critica (făcută de noi și de foaia la care ne gândim) pare însă a fi făcut efectul dorit căci deodată ne pomenim cu vești îmbucurătoare din Viena, că domnii cutari au

ținut orațiuni magistrale, că altul a făcut interpelații, iar altul a spus într'o comisiune cuvinte pe cari procuratura din Cernăuți a crezut, că trebuie să le oprească dela publicare. Toți împreună însă, și acest moment îl subliniem cu deosebită satisfacție, printr'o interpelație grandioasă la care au luat parte cam jumătate din întreg parlamentul, s'au rădicat să apere drepturile limbii românești, tratată cu vitregie de autoritățile țării noastre.

Domnii deputați Isopescul-Grecul și Simionovici au ap'rat în cuvinte demne și hotărâte chestia noastră bisericească și cea școlară, au expus nevoile noastre pe terenul economic, pricinuite de ani răi, de criză și de păcatele sau numai și de greșelile aceloră din românașii noștri, cari n'au lucrat destul de cinstit sau în deplină conștiință a răspunderii lor, în întreprinderi pentru cari cheazășia poporului român.

Din orațiunea dlui Simionovici merită să fie indeosebi relevate pasajele privitoare la drepturile limbii române în oficii, în special în judecătoria.

Nu vom însă să ne ocupăm acuma mai de-aproape de complexul de chestii, tratate sau numai atinse de acești domni. Noi le-am expus în parte când au fost de o actualitate ardentă și unele din ele au fost prezentate de domnii deputați chiar în sensul nostru, astfel chestia bisericească și cea școlară. Vom însă înainte de toate să constatăm și să dăm atenția cuvenită unor momente în viața noastră națională cari insamnă un razim al speranțelor noastre de mai bine, ca o încurajare a încrederii în puterile noastre. O facem aceasta cu atât mai mare bucurie, cu cât mai mare ne-a fost regretul, mai înainte, să vorbim de o stare deplorabilă a politicei noastre care nu mai ieșia din noroiul certelor de toate zilele, și nu manifesta nici un interes pentru binele neamului.

Suntem, însă, departe de a ne mulțami cu atâta. Nu putem încă spune, ca un confrate gazetar cândva, că cutare domn și-a mărit aureola de glorie. Noi credem că aureolă încă nu și-a câștigat nimene în Bucovina, pentru aceasta trebuie ca cuvântul frumos să fie urmat de fapte frumoasă, săvârșite cu stăruitoare consecvență care duce la îndeplinirea lucrurilor frumoase, rostite în parlament sau aiurea. Cu o orațiune, deputatul încă nu

și-a făcut datoria pe deplin, el trebuie să stăruie ca ideile sale să fie realizate, respective neajunsurile pe cari le semnaleză să fie înlăturate.

Prin cuvântări deputatul arată ce știe și ce ar fi în stare să facă, prin realizarea planurilor sale, sau mai bine zis a programului său, el arată că voiește să munciască. Și aceasta așteptăm încă dela solii noștri în parlament.

Dar aice mai avem de observat ceva: vorbind de program, ne vine în minte că adevărat nu am putea spune care din deputații noștri sau care din partidele noastre urmăresc un anumit program, bine definit, potrivit cu timpul de azi și cu situația noastră actuală. Mai ales nu suntem dumeriți în privința atitudinii deputaților față de Ruteni.

Domnul Isopescul, de exemplu, află deplină aprobare din partea noastră în ceea ce a zis despre Ruteni și, mai ales în ceea ce i-a răspuns deputatului Spenul, cu o ironie arzătoare; însă judecând la drept, trebuie să spunem că un deputat român, replicând Rutenilor, nu putea să vorbească în alt sens decât cum a vorbit dl Isopescul, fără să se pună în contradicție cu alegătorii săi. Lucrul principal va fi acuma, ca dl Isopescul să aibă și o atitudine pronunțată, corespunzătoare cuvântării sale, pentru ca această »pășire pe teren« să nu aibă caracterul unei crime de paradă după care combatanții își strâng călduros mâna, satisfăcuți că au împlinit normele codului de onoare.

Nu spunem aceste lucruri pentru a suspiona pe dl Isopescul sau pentru a-l provoca tocmai când avem motive să-l laudăm, o spunem însă pentru că avem încredere în puterile sale, ce trec cu mult peste media talentelor, și am dori ca aceste puteri să se îndrepte asupra acelor necesități ale națiunii române pe cari d-sa le-a prezentat într'o lumină justă.

Adresăm aceste rânduri d-lui Isopescul mai ales de aceea că d-sa reprezintă un district care are îndeosebi lipsă de un bărbat devotat intereselor naționale și în care candidații sunt mai mult ispitiți să bată, pentru a fi aleși, și la ușa d-lui Koko, înjosindu-se astfel pentru a rădica la mai mare putere pe acest duh rău al politicei bucovinene.

Voim însă să primim ieșirea din rezervă față de Ru-teni a d-lui Isopescul cu toată seriozitatea și ca deplin sinceră, considerându-o totodată ca un semn al slăbirii »duhului rău« de care am vorbit mai sus. Și pe când Moriz dela »Post« îi adresează cuvintele »cu mai multă precauțiune, d-le Isopescu«, noi îi vom zice: »Cu mai mult curaj, înainte!«

Aceste vorbe le adresăm și celorlalți domni deputați, invitându-i să urmeze pe calea apucată, să urgenteze »sus« respectarea drepturilor noastre și împlinirea postulatelor noastre drepte, iar »jos« să se puie în contact cu poporul, arătându-se că sunt adevărați și buni reprezentanți ai lui și atunci mandatele le vor fi asigurate pentru totdeauna, și nu vor avea să soliciteze influența nimărui, și nu vor trebui să cheltuiască sume enorme pentru a dovedi pe contracandidat, pentru ca, fiind aleși, să-și vândă sufletul nu știu cărui Caiafa pentru a-și repara finanțele ruinate prin alegere.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din Comărești.

Până la 1910 a existat în Comărești o singură școală primară din care Românii nu mai aveau nici un folos pentru că copiii lor trebuiau să învețe rutenește. Fostul inspector rutean Omelian Popowicz știind că aici este populație românească care eventual ar putea să-și revindece drepturile și ar putea cere școală românească, a dres lucrurile astfel că o atare cerere nu s'a formulat. El i-a pus învățătorului de acolo condiția că dacă n'a vechia destul de bine asupra școlii rutenești și dacă s'ar întâmpla că sătenii ar cere școală română, atunci îl scoate din serviciu. Și mijlocul acesta s'a arătat destul de potrivit căci învățătorul așa a îmblat cu oamenii că ei au rămas nepăsători față de caracterul ucrain al școlii.

În anul 1910 s'a activat o expozitură la Comărești-Tisovăț pentru că s'a constatat că sunt vr'o 30—40 de copii în cotul acesta cari erau prea departe de școala din centru încât să fi putut fi siliți să cerceteze școala aceasta. Ce raport au făcut învățătorii ucraini privitor la numărul școlărilor din Tisovăț nu ni este cunoscut, numai atâta știm că pentru cei 40 de copii s'au așezat la Comărești-Tisovăț trei învățători (Duczak și doi Po-

-clitar). Nu înțelegem însă cum porcede autoritatea școlară și de ce motive se lasă condusă dacă sistemizează trei posturi de învățători pentru un număr de 40 de copii unde legile școlare cer dela un învățător să instrueze până la 80 de copii! Și cei trei învățători de fapt n'au avut ce face toți la cei 40 de inși și s'au primblat tot anul îmblând și frământându-și capul cu chestii cari nu se țin de școală, ba ocupându-se cu lucruri cari stau de-a dreptul în contradicție cu misiunea unui învățător, precum sunt diferitele mijlociri de vânzări și cumpărări, cu agitații politice etc. Dar învățătorul Duczak n'a fost mulțumit cu atâta ci a căutat ca pentru cei 40 de copii să se activeze o a doua clasă pentru că într'o singură clasă nu se puteau instrua. Face deci un raport fals către inspectorul districtual ucrain, arătând că are un număr de 113 copii și cere să se activeze o școală în cotul Comărești-Zrub. care e la o depărtare de numai 2 până la 2 și jum. km. de Tisovăț. Fostul căpitan Dr. Korn, fără multă cercetare, dă poruncă consiliului comunal din Comărești să hotărească imediat activarea unei școale independente la Comărești-Zrub. Consiliul comunal a raportat că depărtarea între Comărești-Tisovăț și Comărești-Zrub nu e mare așa că copiii pot îmbla dela amândouă coturile la aceeaș școală cu atât mai desne că localul pentru școală se poate alege chiar la mijloc. În așa mod s'ar evita spese zădarnice pentru comună care e o comună săracă și n'are de unde cheltui bani pentru prea marea comoditate a învățătorilor. Și în fine și numărul copiilor obligați să cerceteze școala nu e încă așa mare încât să nu mai încapă într'o școală. Căpitanul Korn infuriat că comitetul comunal nu se supune orbiș poruncilor sale ci apără interesele comunei, amenință că-i va dicta o pedeapsă primarului dacă școala cerută nu se va hotărâ la reprezentanța comunală. Atunci membrii comitetului comunal cu primarul în frunte se duc la căpitan să-i deie lămuririle necesare și să-i explice că de fapt nu e lipsă a se crea a doua școală pentru 40 de copii și spre încredințarea căpitanului ceru o comisie la fața locului. Căpitanul delegă pe un comisar care însă nu se duse la Tisovăț și Comărești-Zrub pentru constatare ci se prezintă în cancelaria primăriei să siluiască pe primarul și comitetul comunal să hotărească activarea școalei în chestie. Comitetul comunal când auzi că Duczak a făcut raport că are 113 copii înscriși unde e cunoscut în comună că sunt numai 40 de copii la Tisovăț și Comărești-Zrub, ceru numai decât să vadă izvodul lui Duczak. După izvodul acesta s'au constatat din coturile numite de fapt

numai 40 de copii de școală, ear restul de 73 erau introduși parte din comunele învecinate Panca și Davideni-Zrub, parte figurau în izvod copiii eșiți din școală, logodiți, căsătoriți, copii de piept ba chiar morți. Pe baza constatărilor acestora reprezentanța comunală declară că nu va îngădui activarea școlii cerute căci expoziția din Tisovăț ajunge pentru 40 de copii.

Câteva luni după aceasta învățătorul ucrain ceru dela comună bănci, lemne, material didactic etc. pentru școala din Comărești-Zrub. Atunci reprezentanța comunală se duse iar la căpitănie să întrebe cum vine învățătorul să li ceară lucrurile aceste pentru o școală care nu s'a putut activa contra voinței comitetului comunal. Un domn dela căpitănie, probabil inspectorul ucrain, a scos un act zicând că aici stă că comitetul comunal a hotărât doar singur activarea școlii. Protestând vornicul cu comitetul comunal contra procesului verbal falsificat, domnul respectiv a căutat să-i molcomească pe oameii zicând: în proces-verbal stă că comuna a consimțit la activarea școlii în Comărești-Zrub, dar dacă ea nici acuma nu consimțește atunci protocolul se va îndrepta. Așa se petrec lucrurile în Comărești. Pe baza izvodului falsificat de învățătorul Duczak, comisarul făurește un proces-verbal falsificat și peste noapte se pune comunei în cărcă o școală ucraină ca să o susție din călicia ei pentru vr'o 15 copii! Și să nu credeți că e basm, sunt lucruri adevărate.

Acuma să vedem ce zic datele oficiale cu privire la frecvența școlii din Comărești-Tisovăț. Șematismul școlilor primare arată aici în 1910 elevi înscriși: 105 și examinați la sfârșitul anului sunt numai 31! Pe anul 1911 școala aceasta are 2 clase, a doua activată cu data din 12 Octombrie 1911 Nr. 14083. la Comărești-Zrub sub împrejurările arătate mai sus. Elevii înscriși de harnicul agitator Kost Pokletar cu ajutorul auxiliarului Mykola Melnyczuk sunt 155, ear clasificați numai 36, de fapt însă îmblă la școală regulat numai 9 copii și pentru aceștia trebuie 2 învățători! În Comărești-centru au fost 47 de copii la care sunt aplicați doi învățători, un superior și o învățătoare, de fapt au umblat la școală numai 20 de copii! Așadară comuna plătește 4 învățători pentru $47 + 36 = 83$ de copii, din cari numai 29 până la 30 cercetează școala așa că pentru aceștia ajunge un singur învățător, ear ceilalți 3 învățători trebuie numai decât expediați aiurea. Pentru aceea plătesc sermanii săteni bani grei, căștigați în sudoarea feței, ca învățătorii să poată duce o viață parazită, o viață de trântori?!

Și învățătorii ucraini, în lipsa unei ocupații serioase la școală. își caută de lucru aiurea. De regulă sunt ei agenți ai asociației „Selanska Kassa“ parcelând și căutând să desfacă locurile cumpărate de asociația ucraină câștigând și de acolo bani pentru mijlocire pe lângă leafa de învățători care o iau degeaba.

Cel mai mult se ocupă însă învățătorii ucraini din Comărești cu hărțuirea populației românești, în agitații politice și propagarea ideilor anarhiste și de distrugere a tot ce este bun și cinstit.

Învățătorul superior din Comărești Morowyk, de bună oară, în loc să facă școală cu copiii, adună în localul școlii oameni pentru a-i povățui în tainele politicii ucraine. Localul școlii e degradat de superiorul acesta la rangul unei spelunci de agitație.

Învățătorul Kost Pokletar terorizează pe părinții acelor copii cari îmblă la școala particulară românească, îi scrie la pedeapsă și câte altele, de trec două săptămâni, trimete acest Pokletar izvod nou la căpitanie și-i bagă pe sermanii gospodari dintr'o pacoste în alta El s'a și rostit nu odată în public că atâta vreme are să-i scrie la pedeapsă pe Români până nu se vor lepăda de școala particulară românească și nu se vor întoarce iarăș la cea publică ucraină, sau până nu-și vor pierde toată avericica plătind la pedepse. Pe lângă denunțările și terorizările oamenilor noștri se dedă acest Pokletar și la acte criminale. Astfel a mituit el odată pe agricultorul din Tisovăț Dimitrie Pobijan ca acesta să spargă fereștile la școala particulară. Lucrul acesta s'a adus la cunoștința jandarmeriei locale și s'a făcut plângere la timpul său și d-lui președinte al țării. Plângerea s'a trimis de cătră prezidiul țării inspectorului rutean spre cercetare, dar inspectorul i-a maltratat în tot chipul pe martorii induși în plângere ca să-l scape din nevoie pe al său Pokletar, falnic luminător al tineretului, care la timpul său dădea câte 20 de bani copiilor dela școala sa și-i îndemna să arunce cu bolohani în cei dela școala românească. Ce s'a ales din plângerea Comăreștenilor nu știm, atâta vedem că Pokletar lucră în felul său mai departe contra locuitorilor români. Se vede că inspectorul ucrain din Storojineț se crede chemat a acoperi toate potlogăriile învățătorilor puș supt supraveghierea sa.

Aceste sunt numai câteva exemple despre suferințele Românilor din Comărești. Le scoatem dintr'o lungă plângere așternută pe patru coale sosită la redacția noastră și iscălită de 20 de agricultori frunțași. Le publicăm ca să le aducem la cunoștința autorităților și în atenția deputaților noștri. În numărul viitor vom servi și cu alte lucruri interesante.

O critică nejustă.

Privitor la reprezentațiile trupei de teatru „Petre Liciu“ în Cernăuți a publicat „Viața Nouă“ un articol de care ne mirăm cum i s'a putut face loc în organul „partidului naționalist“. Căci dacă cutare corespondent e în stare să scrie o critică proastă despre niște reprezentații foarte reușite asta nu e nimic nou, dar că foaia unui partid, făcând loc unei atare critice dă cu bota într'aceia cari vin la noi cu intențiunile cele mai bune și ni oferă ce au mai desăvârșit, asta într'adevăr nu poate și nu trebuie să fie trecut cu vederea. Să luăm bine sama că cu așa o procedură se poate închide drumul și celor câțiva actori ai „Teatrului Național“, cari au avut curajul să vie la Cernăuți.

Și nu trebuie să fim îngăduitori cu greșelile cutărui actor, dar o apreciere justă, o critică obiectivă trebuie să cerem dela organele noastre de publicitate. Critica în chestie, însă, numai obiectivă nu se poate numi. Toate foile, chiar și cele străine, au fost pline de laudă la adresa trupei „Petre Liciu“ și au constatat că prestațiunile din anul acesta au fost foarte bune, autorul articolului din „V.-N.“ dovedește însă cu prisosință, că nu-l ajung puterile de a scrie un articol critic despre o reprezentație teatrală, pentrucă ține să reducă cu desăvârșire impunătoarele proporții ale turneului artistic al trupei de supt conducerea d-lui C. Belcot.

Și oare a fost lucru cinstit, din punct de vedere național, de a strecura certele locale de partid în rândurile care tratează despre trupa teatrală din București? Cu aceasta autorul a făcut publicității un foarte rău serviciu.

Incheiem, pentru a nu lungi vorba, și ținem să constatăm, că prin aprecieri lipsite de cele mai elementare orientări critice nu se poate promova o operă culturală de o însemnătate care e menit să o aibă teatrul în viața națională a unui popor. A. R.

Chestia limbii în parlament.

(Din orațiunea d-lui deputat Simionovici).

Noi admitem limba germană ca mijloc de înțelegere și îi concedem rolul ca limbă internă de oficiu, însă ceea ce trebuie să pretindem cu toată puterea e, că poporul nostru să nu fie tratat ca străin în administrație și judecătorii pe pământul patriei sale. (Aplauze). Vă rog să vedeți concret cum se înfățișează pro-

cesul unui țaran român în Bucovina. E acuzat și nu pricepe limba în care e scrisă acuza, e chemat înaintea unui oficiu și nu înțelege chemarea (Întreruperi), e primejduit avutul, libertatea, ba chiar viața sa și el nu înțelege pertractarea, el e tras la jurământ și eventual condamnat, fără să fi fost fixat în limba sa aceea ce-a spus, i se înmânează hotărârea... (deputatul Tonelli: Ce, în o limbă străină?)... în limba germână. Felul hotărârei i se comunică numai defectuos, dovezile în virtutea cărora a fost hotărât, nu i se comunică deloc. Scurt zis, țăranul, care vine în atingere cu un oficiu sau cu o judecătorie, are impresia că se află în fața unei puteri străine, nepricepute nici de el, și care nu-l înțelege nici pe el, care îl umple de groază și desperare, și nici odată nu-i poate împăca conștiința că el a fost judecat cu dreptate, înțelegându-i-se referințele situației sale. Din această cauză trebuie să pretindem că oficiile și judecătoriile să fie ocupate cu funcționari în așa fel, ca poporul să-și poată regula în judecătorii afacerile sale în limba proprie și să capete și actele în limba sa.

Noi vom înainta guvernului un memorand, care conține minimumul pretențiilor noastre, și noi calculăm la sigur, că guvernul ne va satisface cererile noastre juste. (Foarte bine). Cu aceasta totodată voiu să relevz încă odată și cu toată inzistența, ca să întimpin orice înțeles rău al cuvintelor mele. că nu voim să scurțăm limba germână în Bucovina, pretindem însă și noi dela limba germână, ca ea să fie o limbă de mijlocire nu însă un mijloc de aservire.

Domnilor! Germanii au neglijat odinioară să statorească legal ce li se compete în această monarchie și prin această neglijență au primejduit locul lor istoric în monarchie, ba poate și mai mult decât atât. Acum Vi se oferă un nou mijloc și în serviciul intern.

Dacă au tras Germanii vr'o concluzie folositoare din istoria lor, atunci putem nădăjdui, că vom găsi sprijin la ei în năzuințele noastre.

Domnilor! A fost purces din cercurile germane inițiativa ca Germanii și Maghiarii să încheie alianță cu Românii în potriiva pericolului comun, ce-i amenință. Această intenție nu aduce nimic nou, ci ea e numai o repetare a anterioarelor fapte istorice. Istoria nu a vrednicit îndeajuns meritele Românilor, cari au ținut cu pieptul lor stavilă șuvoaielor revărsate din estul Europei și au izbutit să facă ca aceste agresiuni să se resimtă numai în măsură neînsemnată asupra popoarelor din vecinătate, îndeosebi

asupra Germanilor și Maghiarilor. În felul acesta sentinelei Carpaților îi are de mulțumit cultura apuseană desvoltarea ei liniștită. Maghiarii și Germanii nu vor aduce de aceea numai un eminent și istoric prinos de recunoștință față de jertfele Românilor, ci vor îndeplini și o datorie în interesul existenței proprii, dacă își vor câștiga ca aliați pe Români, cari au rămas în urmă cu desvoltarea lor culturală prin luptele menționate în folosul adăpostirii culturai apusene, sprijinindu-i și întărindu-i în orice privință.

Nu voi să amintesc, Domnilor, martiragiul de mai mulți ani și multiplu al celor trei milioane de Români din Ungaria, căci el e cunoscut întregii lumi culte, un martiragiu, care exclude orice acțiune comună a Românilor cu Maghiarii. Acuma a venit însă în capul guvernului maghiar un diplomat, care se consideră însuși mâna de fier a îndreptățirii naționalităților în Ungaria și care înainte cu ani a înființat lozinca, că Maghiarii și Români sunt avizați la sprijinul reciproc, de oarece ei alcătuiesc insule izolate în oceanul slav.

Dacă contele Tisza a vorbit sincer și dacă voiește să împărtășe neîncrederea, semănată în inimile Românilor împotriva lui conform experiențelor triste de până acum, traducă în faptă aceste cuvinte, fiind acum la putere.

Acorde Românilor ce li se cuvine și el va aduce astfel servicii mai mari viitorului și siguranței poporului său, decât prin siluirea nenumărate pe cari le-a aplicat guvernul maghiar de până acuma față de Români. (Aplauze). Nădăjduesc că judecata rece va birui la Maghiari instinctul șovin și va acorda Românilor drepturile elementare, cari fac posibilă o acțiune comună a Românilor cu Maghiarii.

Asemeni sperez că Germanii vor împlini postulatele naționale-românești în Bucovina și în felul acesta vor facilita acțiunea comună dorită de Germani cu Români și Maghiarii. Aceste le nădăjdum cu atât mai mult, cu cât noi Români, cum a amintit d. referent Dr. Steinwender, nu am încercat să ni realizăm postulatele prin obstrucție în parlament, ci totdeauna respectând formele constituționale și având în vedere interesele generale de stat.

Domnilor! Noi Români suntem parați și acum ca în toate timpurile să dăm statului, ce i se cuvine, și călăuziți de acest principiu. vom vota pentru provisorul budgetului. (Aplauze în-suflețite și ovații. Oratorului e felicitat).

„Viața Nouă“.

Obrăznicie „ucraină“.

„Preoțimea ucraină dreptcredincioasă“ din Bucovina a ținut o adunare în 4 Iulie a. c. și a crezut că o adunare nu se poate isprăvi fără a se vota rezoluțiuni. Deci „preoțimea ucraină“ a votat rezoluțiuni, cam multe, 10 la număr: Să vedem acum ce conțin câteva din cele zece rezoluțiuni. Rezoluțiunea Nr. 2 zice că „preoții ucraini doresc pace în biserică“ și pentru asigurarea păcii dorite socot ei de cea mai bună soluțiune a crizei bisericești divizarea diecezei“.

Cât de sincer doresc preoții ucraini pacea și cu ce mijloace caută să o asigure aflăm din rezoluțiunea Nr. 4 că adevărat „preoții ucraini dreptcredincioși nu recunosc defel caracterul românesc al bisericii ortodoxe și protestează energic contra atribuirii caracterului românesc bisericii acesteia“, pentru că „biserica ortodoxă“ a avut în trecut un caracter rutenesc-românesc și dela împreunarea Bucovinei cu Austria are caracter austriac pentru că se ține de Austria și nu de România“. Privitor la ultimă afirmare pe care o prezintă sub masca patriotismului, credem că preoții ruteni ca consecință logică și pentru a arăta că sunt sinceri patrioți, ar trebui să nu-și atribuie titlul de „preoți ucraini“ pentru că sunt supuși ai Austriei și nu ai „Ucrainei“. Dar la aceasta nu se gândesc defel fariseii în haină preoțească, ei lor li merge numai într'aceea să calce ori ce e românesc ca să poată afișa cât se poate de sus „ucrainismul“ lor. Ce privește caracterul românesc al bisericii la care trebuie să ținem cu tărie, acesta e o moștenire din vechime, e recunoscut de toți istoriografuli învățați și nepărtinitori și nu se va înlătura prin o rezoluțiune a câtorva popi „ucraini“ bolânzi și șoviniști.

Dorința „preoților ucraini“ de a aduce pace în biserică Bucovinei și de a găsi o soluțiune pentru criza bisericească își află ilustrarea cea mai nimerită în rezoluțiunea Nr. 6. Eată cum sună rezoluțiunea aceasta: „Preoțimea ucraină-rusască (sic!) protestează cu toată tăria contra faptului că prea venerabilul Consistor, după bunul său plac, escrie concurs în parohii curat rusești precum: Cucurmic, Horoșău, Rogojești, Carapciu pe Ceremuș, Costești, Voloca p. C. și în alte mixte și cere dela competenții Ruși examenul din limba română, care e cu totul de prisos“. Să luăm acum comunele aceste una după alta și să examinăm dacă ele sunt curat rusești. În Cucurmic, patronii bisericii sunt: moștenitorii lui Ioan Iacubovici și Nicolai Ștehan cu mai mulți mazili, deci cu toții români. Biserica parohială e

clădită de marele proprietar Ignatie Antonovici; biserica filială, numită biserica rezeșască e făcută în anul 1822 de mazilii George și Alexandru Tabora, Mihail Borcea și Alexandru Onciul. În Ho-roșăuți biserica e clădită în 1858 de Mihail cav. de Varterasievici și Nicolai de Vlaico, mazil — patronatul îl are familia Vlaico și Varterasievici.

La Carapeiu pe Ceremuș-biserica e făcută de răzeși în anul 1816; între patroni aflăm nume ca: Teodor Arbore, Alexie și Petru alui Vasile Lazar, Vladimir Onciul, Vasile Țopa și mulți alți mazili.

În Costești, patronii bisericii sunt mazili, biserica e din 1782, făcută de patronii-mazili. În Voloca pe Ceremuș e tot așa. În Rogojești, districtul Siretelui — patronii bisericii sunt moștenitorii neuitatului boer român Teodor cav. de Flondor. Vra să zică în toate din comunele numite, Românii au adus și aduc jertfe pentru biserică contribuind la susținerea ei și „preoțimea ucraină-rusască“, în dorul ei de a se înfrupta în parohii de aceste fără chiar a-și da silință a învăța limba acelor patroni din a căror dărnicie vreun să trăiască, a dovedit prin aceasta nu numai o totală lipsă de bun simț, de simț de pietate către ctitorii bisericii, dar ei arată că nu sunt de fel insuficienți de dorul de a se face pace pe terenul bisericesc. Ii bine și așa! Vom ști noi să ne apărăm drepturile noastre.

Vedeți, neobrăzarea ucraină! Dintr'o singură dată ar dori popimea „ucraină-rusască“ să înghită 5 comune răzeșești și una — Rogojești — cu jumătate populație țărănească-românească. Șteargă-se mai întâi bineșor la nas, căci răzeșii nu se vor mai lăsa purtați de un nu știu cine, fie acel cine și un preot „ucrain-rusesc“ cu reverendă. Răzeșii, la timpul său, au manifestat la amândouă adunările bisericești că sunt pe partea Românilor, și dacă va fi de lipsă își vor spune ei cuvântul lor și îndeosebi în chestia bisericească pentru a arăta că ei nu sunt dispuși a juca „polca mazurca“ ori „cozaca“ la comanda unui Wassilko sau Stocki și vor dovedi că cunoștința limbei române încă nu e de prisos pentru acei preoți cari doresc să păstoriaască în comune răzeșești.

Rezoluțiunea, adresată consistoriului, de a înlătura numirea bisericii ortodoxe cunoscută sub titlul „volosca țercva“, adică biserică românească, și de a se lăsa în discuții filologice cu privire la ortografie și la numirea lunilor după moda ucrainilor-galițieni și nu în forma lor veche, cunoscută în Bucovina, sunt adevărate copilării și nedemne de a fi luate în discuție.

Un răzeș din regiunea Ceremușului.

Document.

Carte de judecată *).

Din luminata poruncă Mărie tale Doamne, fac înștiințare cu aceasta mărturie a me către Mărie ta. Cinstit răvașul Mărie tale am luat, și cele ce-m scrie, Mărie ta am înțales, viindu de față Toader Pietariul și cu Ilie Vlaico pentru partea de moșie, ce au de zestre în Cuciur-mic, și în sat în Broscăuț care s'au aflat acum, că-l stăpânește săngur Ilie Vlaico, iar lui Toader Pătar nimică parte nu face, arătându Ilie Vlaico cum că au fi dat altă zestre el pentru vinitul acei părți de moșie, iar Toader Pietariul au arătat, cum că el n'au luat din casa lui Ilie Vlaico ci au luat din casă socrului său dela popa Simion din Vilauvee cu toate cu câte sânt pe soțul lui și am întreat pe Ilie Vlaico, are vreo scrisoare, au oameni marturi, cum că au dat altă zestre pentru vinitul moșiei, Vlaico au răspuns, cumcă n'are nici un fel de mărturie, văzându eu că n'are Vlaico nimică la mână, așe am socotit, că este cu drept, nici Vlaico să nu deie pe ani trecuț nimică, din vinitul moșiei, ci pentru zestre să fie acei ani trecuți cât au stăpănit, iar de acum să să împarte în giumătate în Cuciur, și Broscăuț fără nici o pricină, că așe am socotit cu aceasta mărturie înștiințând pe Măria ta, iar hotărire cea de săvârșit, rămână la înaltă incelepciune Mărie tale, a Mărie tale plecat și gata la poruncile Mărie tale.

17 — —?

Nicolai Onciul.

Extractos protocol supt numărul este :

După giudecată aceasta de isnov au avut giudecată Ilie Vlaico cu preotul Simion ot Vilauvee pentru părților (sic!) de moșie, si după toată cercetare ce au făcut, s'au hotărit de la giudecată amândoa părțile au rămas ca să aibă aș stăpăni fiște care părțile sale în giumătate, adecă în Cuciur-mic, și în Broscăuți și la Petriceni și la alte locuri, unde vor ave moșie părințești, 1780 Febr. calendar nou.

E. Šmidbauer Ev. Schmidbauer Haupt. und Distr.

Vorstehender Vergleich und Abgrenzungsbrief ist in dem Contractenpretokoll pg. 102 et 103 eingetragen, und iure cuius — — gerichtlich bestätigt worden. Seret am 23-ten Dezember 1789.

Seebec m.p. k.k. Hauptm. und Distr. Gerichtsvorsteher.

Pe document se află notița ; „Aceasta scrisoare s'au luat dela Dumnealui Mihalachii Goian din Vilavee la 28 Iuni 1845.

Mihalati Goian, am dat.“

*) In posesia d-lui Nicolai Stângaciu, secretar la Direcția poștelor în Cernăuți.

Știri mărunte.

Cătră abonați. Mulțămim acelor prea onorate persoane cari s'au grăbit a ne trimite prețul abonamentului pe anul al III-lea. Rugăm însă pe onorații abonați cari au ramas în restanță cu abonamentul pe anul al II-lea, să binevoiască a ni-l trimite cât mai curând. Și cu atât mai stăruitor trebuie să cerem trimiterea grabnică a abonamentului, încât și noi avem sute de coroane datorii la tipografie și vom putea numai atunci să le acoperim, dacă fiecare abonat ne va trimite costul abonamentului. Altfel nu putem să susținem foaia. Nu așteptăm plată pentru munca noastră, dar nici nu se poate aștepta dela noi, ca la munca noastră cinstită să mai adaogem și bani pentru tipărirea foii.

Căsătorie. D. Iancu cav. de Popescul, inginer pe lângă biroul de meliorațiuni al Comitetului țării, și-a serbat cununia cu d-ra Elena Horodinschi Sâmbătă în 21 Iunie a. c.

Felicitările noastre!

Cazuri de moarte. Aurel Scraba, concepist c. r. la guvernul țării, a reposat Duminică în 6 Iulie a. c. în vârsta de abia 34 de ani. După o boală de piept foarte grea care l-a torturat ani de zile și de care nu-l putea mântui iscusința medicilor se retrăsese la locul său natal pentru a-și ușura suferința. Dar numai câteva zile i-a fost dat să viețuiască aici. — Osemintele s'au depus spre vecinică odihnă Marți în 8 Iulie la cimitirul din Jadova.

Dumnezeu să-i deie odihnă ușoară!

În 9 Iulie a. c. a trecut din viață Dr. Ioan Coțec, paroh din Brodoc, în vârsta de 36 de ani.

Promoțiuni. Vineri în 11 Iulie c. a avut loc în aula universității din Cernăuți promoțiunea d-lui Artur Hnidey, auscultant la tribunal. — D. Ion Gramadă fu promovat doctor în litere Miercuri în 16 Iulie la universitatea din Viena. — D. Ioan Țurcan, absolvent al Academiei de export din Viena și fiul repositului director al spitalului alienaților din Cernăuți, fu promovat la universitatea din Viena în 15 Iulie.

Numiri la școlile secundare. D. Teodor Balan, profesor la gimnaziul din Suceava, fu numit în calitate definitivă la acelaș institut; d. Ioan Forgaci, suplenitor la gimnaziul al III-lea din Cernăuți, fu numit profesor la gimnaziul din Câmpulung; d. Leon Marian, suplenitor la gimnaziul din Câmpulung, fu numit profesor la acelaș institut. Felicitările noastre!

Dela consiliul școlar de țară. În ședința consiliului școlar de țară din 27 Iunie s'au luat următoarele hotărâri: D. Georgi Doroftei, învățător în Solca, fu numit învățător superior; domni: Ioan de Andruhovici, inv. superior în Satulmare rom., și Iosif Șindelar, conducător la școala primară din Frătăuț-vechiu-Hurjueni fură numiți învățători la școala de băieți din Rădăuț, str. Berăriei. — D. Petru Gorce, inv. superior în Costișa, și d-na Viola Vitenco, învățătoare în Cotul-Ostriței, fură trecuți în pensie la cererea lor proprie. — D. Arcadie Dugan, prof. la gimnaziul al III-lea din Cernăuți, fu stabilit în postul său în calitate definitivă. — Școala românească de una clasă din Volcineț fu lărgită la două clase.

În ședința consiliului școlar de țară din 11 Iulie s'au luat următoarele hotărâri: d. Nicolae Simionovici, inv. în Câmpulung, fu numit inv. sup. la Boian; d. Eusebie Grigoreco fu numit inv. definitiv la Boian-Hlinița; Nicolai Suprovici fu numit inv. definitiv la Boian-Centru; Nicolai Dolhan din Mahala fu numit inv. definitiv la aceeaș școală; învățătoare definitive fură numite: la Pojorâta Maria Bodnar, inv. din Capusatului, la Buceșoia Eugenia Cosmiuc.

Examenle de capacitate. În terminul din luna Mai au prestat următorii candidați resp. candidate examenul de capacitate pentru școalele primare cu limba de propunere română: Nicolai Avram din Boian-Centru, Severin Beuca din Câmpulung, Petru Lomicovschi din Cuciurmăre ad St. Maria, Ioan Repta din Rusmănăstioara, Toader Teaciuc din Corcești, Petru Teleaga din Rădăuți, George Toacă din Mihalce. Elena Berariu din Costâna. Maria Berciul din Arbore-Cotul-de-jos, Eugenia Cazac din Frătăuțul vechiu, Elisaveta Drob din Horodnic-de-jos, Silvia Medvighi din Arbore pe Clit, Melania Pașcan din Rădăuți (cu eminentă), Natalia Pojoga din Voloca, Eufrosina Simota din Iordănești, Ioan Viorescu din Bosance-Moara-Nica, Ienachi Drob din Bance, Vasile Șulea din Iaslovăț, Glicheria Bumbu din Ipotești, Maria Ciumeu din Dragoiești, Zenovia Corlătan din Poieni lângă Solca, și Galofira Florea din Paltinoasa. D-ra Melania Pașcan din Rădăuți a dat examenul și din limba germană ca limbă de propunere.

Examene la Școala Normală. Următorii candidați au trecut examenul de maturitate: Brădătan Ioan, Bujdei Gheorghe, Cepoiu Vasile (cu distincție), Chiraș Simion, Cijeschi Dionisie (cu limba de predare română și germană), Cniș Nistor, Cordoban Adam,

de Cuparencu Dionisie, Dratva Iulian, Gafenco Valer, Găina Gheorghe (cu l. de pred. rom. și germ.), Giurumia Ștefan, Griga Mihai (cu l. de pred. rom. și germ.), Hreniuc Nicolai, Ilica Gheorghe, Ionesi Vasile, Jemna Eusebie, Leontovici Teodor, Lomicovschi Erast, Nimigean Teodor, Olariu Vasile, Onică Iustin, Ostafi Eusebie, Pașcan Gheorghe, Popescul Ifrim (cu l. de pred. rom. și germ.), Popovici Vasile, Rotar Alexandru, Sahlean Cazimir, Sahlean Iosif, Semaca Vasile (cu limba de pred. română și germână, la rom. cu distincție), Talpalar Vasile, Tcaciuc Gheorghe și Gemănar Eusebie, Dintre candidații externi au trecut examenul: d-șoarele Cracalia Leocadia, Ianovici Victoria, Nicoară Valeria, Sevescul Aurora, Timciuc Domnica și domniile Maghin Andrei, Ungurean Vasile și Vasilovici Maximilian.

Să caută un institutor. La „Comunitatea Evangelică din București“ e de ocupat postul unui institutor de limba română pentru clasele primare. Se cere și perfectă cunoștință a limbei germane. Salarul la început e de 220 lei pe lună și pentru locuință 360 lei pe an pentru un holteiu, 700 lei pentru un învățător căsătorit. Condițiunile detaliate se pot afla la d. consilier alic T. Stefanelli în Cernăuți, str. Mariei-Teresiei Nr. 18.

Telefon 817.

Advocatu.

Telefon 817.

Dr. George Seleschi

și-a deschis

Biroul său advocațional

asociându-se cu avocatul Dr. Emanuil Seleschi
în Cernăuți, strada principală No. 16, I-lea etaj.